

EVROPSKO DRUŠTVO ZA ISTRAŽIVANJA U OBLASTI OBRAZOVANJA ODRASLIH (ESREA)

Evropsko društvo za istraživanja u oblasti obrazovanja odraslih (European Society for Research on the Education of Adults – ESREA) promoviše i širi teorijska i empirijska istraživanja u oblasti obrazovanja odraslih u Evropi preko mreža istraživača, konferencija i publikacija. Sedište ESREA (sekretarijat) nalazi se na univerzitetu Linköping u Švedskoj (Departman za bihejvioralne nauke i učenje). Predsednik društva je Hening Saling Olsen, profesor Univerziteta Roskild u Danskoj.

ESREA je posvećena razvoju i podizanju kvaliteta istraživanja obrazovanja odraslih u evropskim zemljama, saradnji u oblasti komparativnih istraživanja u evropskom kontekstu, objavljivanju rezultata istraživanja obrazovanja odraslih i doživotnog učenja, uspostavljanju saradnje sa ostalim evropskim i nacionalnim organizacijama i preduzimanju aktivnosti u cilju obrazovanja mladih istraživača i kontinuiranog obrazovanja istraživača u oblasti obrazovanja odraslih.

Članovi ESREA su pojedinci i institucije iz cele Evrope koji su uključeni ili zainteresovani za obrazovanje odraslih, uključujući i Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta u Beogradu. Naročita pažnja u okviru ESREA posvećena je radu sa mladim istraživačima. Doktorandi se ohrabruju da učestvuju u svim aktivnostima društva, seminarima, konferencijama i radnim grupama. Naučni odbor društva ustanovio je nagradu za najbolji doktorski rad prezentovan na konferenciji ESREA.

ESREA mreže istraživača

U okviru ESREA deluje sedam mreža istraživača obrazovanja odraslih:

- Dostupnost obrazovanja, školovanje i identitet
- Građansko obrazovanje
- Obrazovanje odraslih i tržište rada
- Kroskulturalna i istorijska istraživanja obrazovanja odraslih

- Istraživanje odnosa rodnog pitanja i obrazovanja odraslih
- Istraživanje lične istorije i biografska istraživanja
- Odnos globalnog i lokalnog – obrazovanje odraslih i razvoj
- Migracije, enticitet, rasizam i ksenofobija
- Učenje u trećem dobu.

Dostupnost obrazovanja, školovanje i identitet

Prva ESREA mreža istraživača „Dostupnost obrazovanja, školovanje i identitet” fokusirana je na pitanja dostupnosti obrazovanja i na iskustva obrazovanja u različitim kontekstima, u lokalnoj zajednici, javnom sektoru, u oblasti profesionalnog i visokog obrazovanja. Takođe, ova mreža istražuje uticaj obrazovanja na karijeru i identitet i razmatra uticaj socioekonomskih faktora na obrazovanje kao doživotan proces. Ovu mrežu istraživača konstituisali su 1996. godine Kris Djuk, Etjen Burgos i Barbara Meril. Konferencije mreže održavaju se na svake dve godine: prva je održana u Kitsu (Velika Britanija) 1996. godine, sledeće dve na Univerzitetu u Barseloni (Španija), 2003. godine na Univerzitetu u Edinburgu (Škotska), a poslednja konferencija mreže organizovana je 2006. godine na Univerzitetu u Leuvenu (Belgija).

Građansko obrazovanje

ESREA mreža istraživača „Građansko obrazovanje” ustanovljena je 1990. godine kao podrška za saradnju zemalja Zapadne i Istočne Evrope i jedna je od najaktivnijih i najproduktivnijih mreža. Građansko obrazovanje ima dugu tradiciju u evropskim zemljama: od borbe za slobodu štampe, preko otvaranja javnih biblioteka i muzeja i osnivanja lokalnih i dobrovoljnih društava, do narodnih i radničkih univerziteta. U današnje vreme, koje karakteriše individualizam i fragmentiranost, odnos između obrazovanja odraslih i građanskog društva postao je manje vidljiv, ali je potreba za građanskim obrazovanjem veća nego ikada. Prva konferencija mreže organizovana je 1994. godine u Vroclavu, u Poljskoj, potom 1997. godine u Stroblu (Austrija), 1999. godine u Poznanju (Poljska), 2001. godine u Bohumu (Nemačka), 2003. godine u Leuvenu (Belgija), 2005. godine u Talinu (Portugal) i 2007. godine u Bragi (Portugal). Poslednja konferencija imala je temu „Država, građansko društvo i građanin: implikacije za obrazovanje i učenje odraslih”. Koordinator mreže je dr Majkl Bron (Koledž Suderturn, Stokholm).

Obrazovanje odraslih i tržište rada

Mreža istraživača „Obrazovanje odraslih i tržište rada” posvećena je razvijanju ovog novog interdisciplinarnog istraživačkog polja. Problemski okvir razmatranja odnosa tržišta rada i obrazovanja odraslih definisan je kao „Socijalna ekskluzija – alternativno tržište rada i kooperativna ekonomija”. Socijalna ekskluzija je jedno od najvažnijih pitanja u zemljama EU. Da li postoje alternative za integraciju u tržište rada onih koji su u hijerarhiji na tržištu rada na najnižem mestu? Gde su alternative? U sistemu socijalne pomoći, kooperativnoj ekonomiji? Prva konferencija mreže organizovana je 1995. godine u Saveznom institutu za obrazovanje odraslih (Austrija), a sledeće konferencije održane su: 1996. godine na Univerzitetu Lids, 1998. i 1999. godine na IUC u Dubrovniku, 2000. godine u Sevilji i 2002. godine na Univerzitetu Roskild u Danskoj. Poslednja konferencija mreže održana je u Lidsu, 26-28. juna, 2007. godine. Koordinator mreže su Kejt Forester (Škola za kontinuirano obrazovanje, Univerzitet Lids) i prof. Hening Saling Olesen (Univerzitet Roskild).

Kroskulturalna i istorijska istraživanja obrazovanja odraslih

Mrežu istraživača „Kroskulturalna i istorijska istraživanja obrazovanja odraslih” organizovali su 1991. godine Marta Friedental-Hase (Univerzitet u Lajpcigu), Stjuart Meriot (Univerzitet Lids) i Beri J. Hejk (Univerzitet u Lejdenu). Mreža uključuje andragoge i istoričare iz zemalja EU koji su istovremeno aktivni u Internacionalnoj konferenciji u oblasti istorije obrazovanja odraslih. Ova grupa istraživača bavi se istraživanjem obrazovanja odraslih u Evropi u periodu od 1880-1930. godine, kada je zapravo konstituisan sistem obrazovanja odraslih u okviru radničkog pokreta. Neke od aktuelnih tema su sledeće: univerzitetska ekstenza, narodne visoke škole, radničko obrazovanje, obrazovanje žena, kampovi za radnike, „Hrišćanski socijalizam”, „Slobodni misionari”, Anarho-sindikalizam i Treća internacionala i dr. Primarno, mreža je organizovana u vidu istraživačkih seminara koji okupljaju do 25 istraživača i studenata doktorskih studija. Konferencije mreže održavaju se svake godine u različitim gradovima: Lejden (Holandija), Jorku (Velika Britanija), Stroblu (Austrija), Salamanki (Španija), Frankfurtu (Nemačka). Koordinator mreže je dr Beri J. Hejk (Univerzitet u Lejdenu, Holandija).

Istraživanje odnosa rodnog pitanja i obrazovanja odraslih

Rodno pitanje je sve prisutnije u andragoškim istraživanjima, mada su ona još uvek uglavnom fokusirana na formalno obrazovanje i obrazovanje dece. Cilj ESREA mreže istraživača „Istraživanje odnosa rodnog pitanja i obrazovanja odraslih” jeste da dublje rasvetli ovo pitanje, razmatrajući sledeće teme: učenje i pol, pol u visokom obrazovanju, pol u obrazovanju odraslih, feminizacija obrazovanja. Mreža je konstituisana 1991. godine, ali je tek od 1996. godine aktivna. To je godina kada su na internacionalnoj konferenciji o obrazovanju u Švedskoj Agnieška Bron (Univerzitet u Stokholmu), Barbara Meril (Univerzitet Varvik) i Edmi Olagni (Univerzitet u Ženevi) pokrenule njen rad. Do sada su organizovane sledeće konferencije: 1999. godine na Univerzitetu Bohum (Nemačka), 2001. godine na Univerzitetu u Ženevi, 2005. godine na Univerzitetu Vroclav (Poljska), 2005. na Univerzitetu u Ženevi i 2007. u Olžinu, u Poljskoj. Koordinator mreže je Ivana Ostrouč, Univerzitet Varmia (Poljska).

Istraživanje lične istorije i biografska istraživanja

ESREA mreža „Istraživanje lične istorije i biografska istraživanja” ustanovljena je 1990. godine i okuplja istraživače iz različitih disciplinarnih polja koji primenjuju biografski metod u istraživanju obrazovanja odraslih. Mreža omogućava zainteresovanima da razmenjuju iskustva i na taj način uče jedni od drugih. Do sada, ova mreža realizovala je više naučnoistraživačkih projekata koje finansira EU. Prva konferencija mreže organizovana je u Ženevi 1993. godine, a poslednja, peta po redu, na Univerzitetu Roskild u Danskoj na temu „Konceptije učenja”, u martu 2007. godine. Koordinator mreže je dr Linden Vest (Centar za internacionalna istraživanja participacije i različitosti, Departman za istraživanja u obrazovanju, Univerzitet Kanterberi, UK).

Odnos globalnog i lokalnog – obrazovanje odraslih i razvoj

Mreža „Odnos globalnog i lokalnog – obrazovanje odraslih i razvoj” konstituisana je 2006. godine u cilju okupljanja evropskih istraživača zainteresovanih za oblast odnosa razvoja i obrazovanja odraslih u lokalnom i globalnom kontekstu. Koordinator mreže su Antonio Fragoso (ESE, Univerzitet Algarve, Portugal), Emilio Lucio-Vilegas (Univerzitet u Sevilji, Španija) i Eva Kurantović (Univerzitet Donje Šlezije, Poljska).

Konferencije i seminari ESREA

Samo u toku 2007. godine, ESREA je organizovala sledeće konferencije i seminare: Petu ESREA konferenciju „Izazovi socijalnih i kulturnih različitosti u obrazovanju odraslih – razlike u životnom stilu, kulturi, obrazovanju i pismenosti” (20-23. septembra, Sevilja, Španija), seminar ESREA mreže „Preispitivanje rodnog pitanja u obrazovanju odraslih” (9-11. juna, Olžin, Poljska), seminar ESREA mreže „Obrazovanje odraslih i tržište rada” (26-28. juna, Northern koledž, Barnsley, Engleska), seminar ESREA mreže „Građansko obrazovanje” (14-16. juna, 2007, Univerzitet Minho, Portugal) i seminar mreže ESREA „Istraživanje lične istorije i biografska istraživanja”, pod nazivom „Konceptija učenja” (1-4. marta, Univerzitet Roskild, Danska).

U 2008. godini, ESREA mreža istraživača „Odnos globalnog i lokalnog – obrazovanje odraslih i razvoj” organizuje konferenciju „Lokalno u globalnom – obrazovanje odraslih i razvoj zajednice” (Vroclav, Univerzitet Donja Šlezija, Poljska, 29-31. maja). Prva konferencija ove mreže istraživača održana je 2006. godine u Faru (Portugal). Druga konferencija fokusirana je na iznalaženje onoga što je lokalno u globalnom i ova izmena perspektiva treba da pomogne da se sagleda uloga obrazovanja u njihovom konstruisanju. Teme konferencije su sledeće: Posledice globalizacije na lokalni život i rad, Identitet i obrazovanje odraslih, Forme učešća u životu zajednice i obrazovanje u zajednici, Istraživanje lokalnih zajednica obrazovanja, Metode obrazovanja odraslih za obrazovanje u zajednici, Uloga andragoga i istraživača u unapređivanju kritičkog preispitivanja lokalnog, Kontekst učenja kao način da se suprotstavimo ekskluziji i socijalnoj nejednakosti.

„Emocionalna dimenzija istraživanja i učenja o životu drugih – zapostavljeni prostor” jeste konferencija koju je organizovala ESREA mreža za „Istraživanje lične istorije i biografska istraživanja” na Univerzitetu Kanterberi u Engleskoj od 6. do 9. marta 2008. godine. Ova konferencija je imala za cilj da reaktualizuje pitanje emocionalnog aspekta obrazovanja i istraživanja. Iako su istraživači iz feminističkih krugova odavno problematizovali kartezijansko podvajanje uma i tela, intelekta i emocija, ukazivanje na emocionalnost, uključujući i emocionalnost samog istraživača, često se percipira kao narcističko preuveličavanje. Jedno od pitanja, u ovom kontekstu, odnosi se na granice između istraživanja i terapije, naročito kada se primenjuje metodologija autobiografskog i biografskog istraživanja. Istraživanje emocionalne dimenzije učenja i istraživanja pokreće mnoga epistemološka, metodološka, hermeneutička i etička pitanja, kao što su: na koji način treba predstavljati i do kog nivoa uop-

štavati emocionalni aspekt istraživanja i učenja u formalnim i neformalnim uslovima, uključujući i nesvesne dimenzije, i koji interdisciplinarni okvir može da obezbedi razumevanje emocionalne dimenzije procesa učenja i istraživanja. U okviru konferencije razmotriće se sledeće teme: Emocije u obrazovanju odraslih u različitim kontekstima, Upotreba umetnosti i biografija u preispitivanju emocionalnog aspekta života, Autobiografska istraživanja i emocionalnost, Uloga emocija u biografskim istraživanjima, Etika i emocionalnost u istraživanju, Granice istraživanja i terapije, Emocije i saznanje, Ljubav, mržnja i anksioznost u učenju, Teorijski okviri razumevanja emocionalnosti u biografskim istraživanjima.

Publikacije ESREA

Edicija „Evropska istraživanja doživotnog učenja i obrazovanja odraslih”

1. Linden West, Peter Alheit, Anders Siig Andersen, Barbara Merrill (eds.) (2007) *Using Biographical and Life History Approaches in the Study of Adult and Lifelong Learning: European Perspectives*. Frankfurt am Main: Peter Lang.
2. Wildemeersch, Danny, Stroobants, Veerle, Bron Jr., Michal (eds.) (2005) *Active Citizenship and Multiple Identities: A learning outlook*. Frankfurt am Main: Peter Lang.

Edicija „Aktivno demokratsko građansko društvo”

1. Michael Schemmann and Michal Bron (Eds.) (2001) *Adult Education and Democratic Citizenship IV*, Krakow: Impuls Publisher.
2. Bron Jr, M. & Field, J. (Eds.) (2001) *Adult Education and Democratic Citizenship III*, Wroclaw: Lower Silesian University College of Education.
3. Agnieszka Bron, John Field & Ewa Kurantowicz (Eds.) (1998) *Adult Education and Democratic Citizenship II*. Krakow: Impuls publisher.
4. M. Bron & M. Malewski (Eds.) (1995) *Adult Education and Democratic Citizenship I*. Wroclaw: Torun.

Edicija „Tržište rada i obrazovanje odraslih”

1. Christian Helms Jørgensen & Niels Warring (Eds.) Volume A (2002) *Adult Education and the Labour Market VII*. Roskilde May 2002. Roskilde: Roskilde University Press.

2. Christian Helms Jørgensen & Niels Warring (Eds.) Volume B (2002) *Adult Education and the Labour Market VII* presented at the 7th Seminar of the ESREA Research Network, Roskilde May 2002. Roskilde: Roskilde University Press.
3. Manuel Collado Broncano, Henning Salling Olesen, Alexia Puch Cisneros (Eds.) (2001) *Educación y formación de personas adultas y trabajo. Adult Education and the Labour Market VI*. Xàtiva.
4. H. S. Olesen & K. Forrester (Eds.) (1999) *Adult education and the Labour Market V*. Roskilde: Roskilde university press.
5. H. S. Olesen (Ed.) (1998) *Adult Education and Labour Market IV*. Roskilde: Adult education group.
6. H. S. Olesen (Ed.) (1997) *Adult Education and Labour Market III*. Roskilde: Adult education group.
7. H. S. Olesen (Ed.) (1996) *Adult Education and Labour Market II*. Roskilde: Adult education group.
8. T. V. Klenovsek & H. S. Olesen (Eds.) (1994) *Adult Education and Labour Market I*. Ljubljana: Slovene Adult Education Centre

Edicija „Kroskulturalna istraživanja i obrazovanje odraslih”

1. M. Friedenthal-Hasse, B. J. Hake & S. Marriott (Eds.) (1991) No 1: *British-Dutch-German Relationships in Adult Education 1880-1930: Studies in the theory and history of cross-cultural communication in adult education*. Leeds: Leeds Studies in Continuing Education.
2. B. J. Hake & S. Marriott (Eds.) (1992) No 2: *Adult Education between Cultures: Encounters and identities in European adult education since 1890*. Leeds: Leeds Studies in Continuing Education.
3. S. Marriott & B. J. Hake (Eds.) (1994) No 3: *Cultural and Intercultural Experiences in European Adult Education: Essays on popular and higher education since 1890*. Leeds: Leeds Studies in Continuing Education.
4. B. J. Hake, T. Steele & A. Tiana (Eds.) (1996) No 4: *Masters, Missionaries and Militants: Studies of social movements and popular adult education 1890-1939*. Leeds: Leeds Studies in Continuing Education.

Katarina Popović